

Budapestre vonatkozó újságcikk

Osztályozás

362

Szerző: .....

Cím: *A budapesti tömegnyomor*

Hely

Idő

"1921"

Személy

Forrás: .....

Népszava

Helyszám

Br.

1921. XI. 30.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

361. "1921"

A budapesti tömegnyomor.

Huszár Károly sürgősen interpellál és Bernolák miniszter bejelenti, mi készül a nyomor enyhítésére.

A budapesti nyomor katasztrófát tette le Huszár Károly képviselő a nemzetgyűlés szerdai ülésén a Ház asztalára. Fenyegető, sötét színekkel festette le a budapesti nyomoruságot és Bernolák miniszter még sötétebb vonásokkal egészítette ki a képet. Gyermekek és öregek végtelen szenvedése, tömeges pusztulás és még a jövő nemzedékre is kiható testi és lelki degeneráció jelzik ennek a végtelen nyomornak az utját. Nekünk nem okoznak meglepetést ezek a megállapítások. Mi két év óta töltjük be itt a toronyr szerepét és minden alkalommal megmondottuk: *itt igen nagy bajok lesznek, rettenetes veszedelmek felé vészlik az ország hajóját a tudatlan és rosszakaratu pilóták.*

Most fölhördülnek az eddigi kormányrendszerek tipikus képviselői is és megrettenve látják: hová jutottunk! Megjegyezzük, hogy Huszár Károly is, Bernolák miniszter is főleg csak a „középosztály“ leromlásáról, a „középosztály“ nyomoráról beszéltek és azokat az adatokat, amelyeket bemutattak és amelyek 2800 nyomorgó családról szólnak, csak a főváros I—IV. kerületében, tehát épp azon a területen gyűjtötték, amelyen munkások nagyobb tömegben nemigen laknak. A fővárosi nyomornak tehát *csak egy részéről* szóltak ezek az adatok és ezeken kívül még nagyon-nagyon sok nyomoruság, nagyon sok nélkülözés és nagyon sok szenvedés húzódik meg ebben a szerencsétlen városban.

Huszár Károlyt az indította a felszólalásra,

hogy a külföldi missziók levelet intéztek a kormányhoz, amelyben fölpanaszolják, hogy amíg ők milliókat adtak a magyarországi nyomorgók segítésére, addig a magyar társadalom nem tette meg a kötelességét. Bernolák miniszter erre azzal felelt, hogy fölserolta: mi mindent adott a magyar állam, mit tettek egyes (nem új!) társadalmi szervezetek és azután arra mutatott rá, hogy mi az oka az itteni nyomoruságnak. A trianoni szerződés, az ország területi megcsönkítése, a kiüldözöttek és sok minden egyéb. Ebben igaz van a miniszternek. De ez a sors nemcsak Magyarországot érte. Németország területét is megcsönkítették, Németországtól is elvették érceinek, szenének, termőföldjének jelentékeny részét és fojtogatják a jóvátétellel, a kárpótlásokkal. Ausztriát egyszerűen életképtelenné tették, önállóságot kényszerítettek rá egy államroncsra. A nyomoruságban tehát vannak társaink. Amde egy dologban ezek a társak különböznek tőlünk. Ott — legalább a nyomoruság enyhítésére — az emberek összefogtak és összefognak, ott nem terjesztik, ott nem mélyítik a nyomoruságot hivatalosan és félhivatalosan, ott nem dugaszolják el a segítségnek a forrásait félig és teljesen felelőtlen elemek. Nálunk pedig ez történt két és fél esztendőn keresztül. Hangos szóval a „keresztény középosztály“ lábraállítását hirdették és emellett minden intézkedésükkel mélyebben és mélyebben taszították a posványba azokat az ezreket, akiknek nem volt szerencsájük valamelyik protezsált kurzusvállalatnál elhelyezkedni.

Egyik oldalon akadályt akadályra halmoztak föl, amelyek miatt az ipari munka, a gazdasági forgalom az országban nem tudott megindulni, a másik oldalon pedig egyre-másra dobálták ki az embereket évtizedek óta becsületesen ellátott hivatalaik és állásaikból. Ugyanekkor telve voltak a börtönök és internálótáborok s a kenyérkereső nélkül maradt családok ezrei szenvedtek és küzdöttek a legrettenetesebb nyomorral. Ne felejtsük: ez a kép nemcsak az „érthető fölháborodás“ első idejére találó; ne felejtsük, hogy a Máv-nál még mindig folynak az elbocsátások, Wolff ur birodalmában pedig még most készülnek a brutális „nagyakarítás“-nak egy újabb sorozatára. *Mindaz annak a párinak a vezetése alatt történt, amelynek Huszár Károly és Bernolák ur a vezetői és amely pártot a legutolsó időkig a legnagyobb szemrehányástól is hozzáférhetetlen pajzsral védte a cenzura.* És amíg az egyik oldalon a nyomor mélyítéséről, állandósításáról gondoskodtak, addig a másik oldalon vad duhajkodásukkal és pártos eljárásukkal eldugaszolták a külföldi jótékony forrásait is. Csak arra

utalunk, hogy Németországból, Ausztriából ezrével vitték ki Svájcba, Hollandiába, Svédországba a szakszervezetek akciói a szervezett munkások gyermekeit, a magyar munkásoktól elzárták külföldi társaik segítő kezét és amikor egyszer, egyetlen egyszer mégis kinyulhatott feléjük — munkások gyermekei felé — Bernolák ur volt szíves a segítő kézre erőlyesen ráütni. A svájci munkások ruhákat gyűjtöttek a ruhátlan középeurópai gyermekeknek, a magyar munkásgyermekek nem kaphattak belőle.

Mi, a *Népszava* karácsony után megjelent első számában, megírtuk, hogy a nyomor, a szükség ellen milyen intézkedéseket tartunk

szükségesnek. Olyanokat, amelyek fölöslegessé fogják tenni a társadalmi jótékony-ságot s ezt az álláspontunkat indokoljuk is azzal, hogy a legyőzött országok között Magyarország az egyedüli, amelyiknek a mezőgazdasági termelése elegendő az ország

Huszár Károly sür

A nemzetgyűlési ülés végén Huszár Károly terjesztette elő sürgős interpellációját a budapesti tömegnyomorrról. A többi között a következőket mondotta:

— Két és fél év óta tanulmányozom Budapest nyomorát. Itt van egy jelentés, amely Budapest 2800 legnagyobb nyomorban levő családjának kataszterét állapítja meg.

Egy hang: Van-e közöttük zsidó?

Huszár Károly: Igenis, van. De ne vigyék bele ebbe az ügybe a felekezeti kérdést, mert én láttam a nyomortanyákon mindenféle felekezetbelit. Akiknek neveit most leteszem a Ház asztalára, azok közül több mint 100 már nem él, kimondom őszintén:

éhenhaltak.

Mindenki, akinek fölöslege van, nyissa meg a tárcáját, tartózkodjék a luxuskiadásoktól. Azért szoláltam föl éppen most, hogy minden-kinnek, aki Szilveszter estéjén gond nélkül akar mulatni, elrontsam a mulatságát és eszébe juttassam, hogy egy láthatatlan rém ott iszik, ott mulat vele, hogy figyelmeztesse: eljön ezért még a büntetés. Föl akarom ébreszteni mindenki lelkiismeretét. Amíg a külföldi missziók milliókat adtak, azt tapasztalták, hogy az egyik oldalon a legnagyobb nyomor van, a másik oldalon pedig a legnagyobb pazarlás és fényűzés. A külföldi missziók aláírásával a kormányhoz levél ment, amely föltárta ezt. Nincs szükség arra, hogy ezt a levelet véka alá rejt-
sük. Terítsük észre az embereket és hívjuk föl őket kötelességük teljesítésére. Minden modern állam a szegénységvet szociálpolitikai föladat-nak tekinti. Emellett azonban a társadalom-nak is kell segíteni. Felelősségem tudatában

mondom; ha a magyar állam nem nyitja meg erszényét, bedugulnak a külföldi segélyek for-rásai. A főváros polgármesterének fölhívá-sára a pénzügyminiszternek 10.000.000 koronás adománnyán kívül alig gyűlt össze 4—500.000 korona. Mit gondolna a külföld rólunk, ha ezt látná. Ennek talán politikai, felekezeti oka van, talán személyi bizalmatlanság az oka. Mindez azon-ban nem lehet oka annak, hogy az emberek rakásra éhenhaljanak.

Szilágyi Lajos: Az ébredőket kell előbb meg-szüntetni!

Huszár Károly: Nagystilű cselekedetekre van itt szükség, néhány hét múlva le fogom tenni a Ház asztalára a budapesti nyomorgók gazdasági helyzetéről szóló jelentésemet. Ami-kor a többi államok, Ukrajna és Oroszország nyomoráról volt szó, akkor Amerikában elő-állottak egy ötlettel, amelyet jó volna nálunk is megvalósítani. Összehívták egy estélyre, nagy-on szerény vacsorára, Amerika leggazda-gabb embereit és az asztalon egy helyet üre-sen hagytak a láthatatlan vendég számára. Ezen a vacsorán senki sem jelenhetett meg anélkül, hogy obulusait le ne fizette volna. En azt gondolom, hogy nagyon sokan lesznek itt Budapesten, akik a láthatatlan vendég vacso-ráján az ő 10 és 100.000 koronájukat megfizetik. Minden gazdag emberre nagyon furcsa szem-mel fogunk tekinteni, aki ettől a vacsorától távoltartja magát. Meg kell jegyeznem, hogy

sok gazdag azért nem segít, mert azt mondja, hogy az adományokat eladmi-nisztrálják.

Kijelentem, hogy egy fillér sem szükséges adminisztrációs célokra. Ezután előterjeszti interpellációját, amelyben kérdi a népjóléti minisztert, igaz-e, hogy a budapesti külföldi missziók és a pápai nuncius levelet intéztek a kormányhoz; tudja-e a kormány, mi követke-zik ezután, ha nem megyünk el a teljesítő-képesség végső határáig? Melyek a kormány-lakosságának az ellátására s ez olyan előny, amelyet kihasználna, itt sokkal könnyebb normális állapotokhoz jutni, mint a szom-széd országokban.

Emellett természetesen szükséges, hogy gyors segítséggel siessenek a nyomorgók szenvedéseit enyhíteni s itt helyén van, ha pellengérré állítják azokat — legyenek azok másféle nagylelkű mágnások, avagy siberek vagy ezerholdas kisgazdák —, akik nem bírnak betelni a fényűzéssel és dőzsöléssel, de a nyomor enyhítésére nincsen pénzük. A népjóléti miniszter azonban ne hivalkodjék a rokkantbiztosítással, amit ezután akár megcsinálni s ne beszéljen a szanatóriumok-ról és árvaházakról, amelyek vannak, hanem inkább azokról, amelyeknek lenniök kel-lene. Vallják be, hogy itt nemcsak a társa-dalom érzéketlen a mások nyomora iránt, de érzéketlen volt mindaddig az állam is a népek tartozó kötelességei iránt. Vallják be, hogy a két és fél éves kurzuskormányzást fokozta a nyomor s mélyítette a szakadéko-kat az osztályok és felekezetek között. Vall-ják be, hogy ezen az uton tovább haladni nem lehet s csináljanak helyet azoknak, akik rendbe fogják hozni azt is, amit ők el-rontottak.

gős interpellációja.

tervei a nyomorral szemben és milyen intéz-kedéseket szándékozik tenni a népjóléti mi-niszter, hogy az egész társadalmat megmoz-gassa ebben az irányban?

Bernolák népjóléti miniszter válasza.

Bernolák Nándor népjóléti miniszter azon-nal válaszolt az interpellációra. Kijelentette, hogy teljesen tisztában van a nagy nyomoru-sággal és szinte fél elmondani, hogy

a gyermekmenhelyen egy-egy ágyacskában 4—5 csecsemő fekszik; egy teremben, amely eredetien 40—50 gyermek részére készült, 300—400 gyermek szorong.

A gyermekek között a tuberkulotikus meg-betegedések száma egyre nagyobb. Nem akar

sötét képet festeni a helyzetről, de a tények elől elzárkózni nem lehet. Tény, hogy az összes külföldi missziók és a pápai nuncius aláírásával levél érkezett hozzá, amelyben föltárják az állapotokat és amelyben azt írják, hogy a magyar társadalom érzéketlen. Célzást is tartalmaz a levél arra vonatkozóan, hogy általános törvényben kell gondoskodni az élvezet megadóztatásáról, hogy az így nyert segélyforrás megnyitásával lehessen a nyomort enyhíteni. Ezután ismerteti a külföldi missziók munkáját, köszönetet mondott Pedlow kapitánynak és a többi misszionának, amelyek több mint egymilliárd koronát hoztak ide és osztottak szét a nyomor enyhítésére. Azután a közép-orszály nyomorúságáról beszél, majd arról, hogy a jóvátételi bizottság itt tartózkodása 500.000.000 koronába került és hogy egy angol hadnagy itt tartózkodása 8.000.000 koronába kerül. Egy hétre ebből annyi esik, mint amennyi egy magyar miniszter évi jövedelme.

Ilyen körülmények között a jótékony intézmények főtartása rendkívül nehéz, az intézmények egy része csőd előtt áll. Mégis többet akarunk tenni, mint amennyit eddig tettünk (17). Néhány nap múlva a törvényhozásnak alkalma lesz olyan javaslatokkal foglalkozni, amelyek alkalmasak arra, hogy a helyzetet enyhítsék. Be fogom terjeszteni a hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárvak segélyezéséről szóló törvényjavaslatot, amely 300 milliót meghaladó összeget kíván erre a célra fordítani. Be fogok terjeszteni egy, a gyermekvédelemről szóló, régebben elkészített javaslatot is, benyújtjuk a közalkalmazottak gyógykezeléséről szóló javaslatot és még ennek a nemzetgyűlésnek alkalma lesz a munkások agkori biztosításának kérdésével foglalkozni. Rövidesen életbeléptetünk egy tervezetet, amely a szegényügy szabályozására vonatkozik és amely nem az államot teszi a jótékony-ság intézőjévé, hanem a törvényhatóságokat, a városi szerveket és a társadalmat fogja nagyobb munkára serkenteni. Valóban fölháborító a hivalkodás a borzalmas nyomor tőszomszédságában, ezt nem szabad és nem is fogjuk elűnni.

Ha ismételt könyörgésre sem hajlandók a

nagyvagyonok urai emberi kötelességüket megtenni, úgy erős kézzel fogjuk őket erre kényszeríteni.

(Zajos helyeslés az egész Házban.) Az indemnitási javaslat tárgyalása során rövid paragrafust szándékozunk a törvénybe betoldani, amelyben a kormány fölhatalmazást kap, hogy a törvényhatóságokat a nyomor enyhítésére utasítsa és e célra megfelelő járulékok szedését teszi lehetővé. Válaszának tudomásulvételét kérte.

Huszár Károly és a nemzetgyűlés a népjóléti miniszter válaszát tudomásul vette.